

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ**

TOPLUMSAL DUYARLILIK PROJELERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

“İletişim Aracılığıyla Köprü Kur, Engeli Kaldır”

Proje Kodu: 620CFB94422E7

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAŞERER BERBER
Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Nisan, 2022

ERZURUM

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	2
ÖZET	3
MATERYAL VE YÖNTEM	4
Araştırmanın Türü.....	4
Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	4
Projenin Uygulanışı.....	4
PROJE UYGULAMASINA AİT GÖRSELLER	5
SONUÇLAR.....	11

ÖNSÖZ

Engelli bireylerin toplumsal alanlarda yeterince yer alamamalarından kaynaklı olarak onlarla bir arada bulunma ve iletişim kurma deneyimlerimiz genel olarak azdır. Dolayısıyla engel sahibi bir bireyle karşı karşıya kaldığımızda nasıl davranacağımızı, hangi konulardan bahsedeceğimizi, ses tonumuzu nasıl ayarlayacağımıza dair yeteri kadar bilgi sahibi değiliz. Bu bilgi eksikliğinden kaynaklı olarak engelli bireylerle iletişim kurmada zorluk yaşayan bireyler dolaylı yoldan engelli bireylerin sosyal hayatta dışlanmalarına neden olmaktadır. Bu durumu düzeltebilmek için engelli bireylerle nasıl iletişim kurulması gerektiğine dair bilgi almak önemlidir. Bunun için de ilk olarak engel türlerinin ne olduğunu bilmek ve bu türlere bağlı olarak nasıl bir iletişim yolu tercih edileceği hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Bu nedenle konuyla ilgili yapılacak tüm çalışmalar büyük bir önem arz etmektedir.

ÖZET

Bu projenin amacı her bir engel durumuna bağlı olarak dikkat edilmesi gereken iletişim yollarını öğrenmektir. Bu sayede engelli bireylerle iletişim aracılığıyla köprü kurularak engelleri ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır. Proje kapsamında Atatürk Üniversitesi Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu öğrencileri ve akademisyenlerine özel eğitim uzmanı tarafından eğitim verilmiştir.

Eğitime katılan bireylere fiziksel, görme, işitme ve zihinsel engellik ile ilgili konulardan bahsedilmiştir. Ayrıca otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin özellikleri de anlatılmıştır. Daha sonra bu tür engel durumuna sahip olan bireylerle iletişim kurulurken nelere dikkat edilmesi gerektiği hususunda bilgilendirmeler yapılmıştır. Verilen eğitim sonunda katılımcılar; özellikle tekerlekli sandalye kullanan fiziksel engele sahip bireylerle iletişime geçerken göz hizasında oturacak bir şey bulmaya çalışmanın karşı tarafın kendini değerli hissetmesine neden olacağını, görme bozukluğu olan kişilerle daima isimleriyle hitap etmenin ve kişinin kendisini tanıtmaya özen göstermesinin gerekli olduğuyla ilgili bilgi sahibi olmuşlardır. Bununla birlikte katılımcılar, işitme engeli olan bireylerle konuşmadan önce ilk olarak kişinin dikkatini çekmeleri gerektiğini, zihinsel engele sahip olan bireylerle konuşurken ise beden dilinin etkili bir şekilde kullanmalarının önemini farketmişlerdir. Bu proje ile ayrıca kaynaştırma ve bütünleştirme arasındaki fark da anlatılarak engellerin kaldırılmasında bakış açısının ne kadar önemli olduğu vurgusu da yapılmıştır.

Bu proje ile gerçekleştirilmiş olan online eğitim sayesinde engelli bireylerle doğru bir şekilde iletişim kurulduğunda gerçek anlamda tüm engellerin ortadan kaldırılabilceği düşüncesini insanlara duyurmak hedeflenmiş olup, bu ve benzeri çalışmaların insanların birlikte daha iyi ve güzel bir şekilde yaşamalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bu proje Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri tarafından desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Engelli Birey

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu çalışma bir Toplumsal Duyarlılık Projesi'dir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Proje, proje yürütücüsünün moderatörlüğünde Özel Eğitim Uzmanı Pervin Naile AYKAÇ'ın sunumuyla 05.04.2022 tarihinde 17:00-18:00 saatleri arasında internet üzerinden (online/zoom) sunum yapılarak gerçekleştirilmiştir.

Projenin Uygulanışı

Proje kapsamında yapılacak eğitim, pandeminin hala daha etkisini sürdürmesi ve davet edilecek özel eğitim uzmanın Erzurum dışında çalışması sebebiyle online (Zoom üzerinden) olarak yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Daha sonra özel eğitim uzmanı ile görüşülmüş, projenin amacı ve önemi hakkında bilgilendirme yapmak amacıyla proje başvuru kabul belgesi gönderilmiştir. Daveti kabul eden özel eğitim uzmanı ile yürütücü süreç içerisinde herhangi bir sorun yaşamamak adına bir plan çerçevesi oluşturmuştur. Söz konusu plan aşağıda yer almaktadır.

1. Anlatım yapılacak gün ve saati bildirme
2. Hazırlanan slaytta proje başlığını kullanma. (İletişim Aracılığıyla Köprü Kur, Engeli Kaldır)
3. Engellilik nedir? Engel türleri nelerdir? Hangi engel türünde hangi tür iletişim kurma yollarına başvurmalıyız? şeklinde konu başlıklarını belirleme.

Bu planlamalar doğrultusunda Atatürk Üniversitesi Kurumsal İletişim Direktörlüğü'ne etkinlik için talepte bulunulmuş, Afiş ve Zoom ID'si alınması için Kurumsal İletişimdeki yetkili kişilerle görüşülmüştür. Afiş tasarlandıktan ve Zoom ID'si alındıktan sonra Fakülte Web sayfasında duyurusu yapılmış, belirlenen tarih ve saatte online olarak proje gerçekleştirilmiştir.

İletişim Aracılığıyla Köprü Kur Engeli Kaldır

Özel Eğitim Uzmanı
Pervin Naile AYKAÇ

Atatürk Üniversitesi
Toplumsal
Duyarlılık
Projesidir

ETKİNLİK
ÇEVİRİMİÇİ
05 NİSAN 2022
17.00 - 18.00
Meeting ID: 972 6278 2517

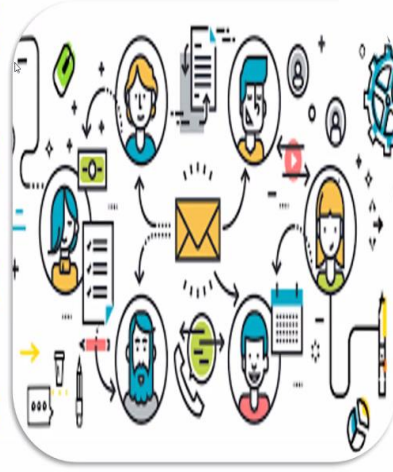
KİD | KUTUPHANESİ, KÜTÜPHANE VE KÜLTÜR MERKEZİ

 OLTU BEŞERİ VE SOSYAL BİLİMLER FAKÜLTESİ
Oltu Faculty of Humanities And Social Sciences

İLETİŞİM ARACILIĞIYLA
KÖPRÜ KUR
ENGELİ KALDIR

HERKES İÇİN İLETİŞİM

UZM. PERVİN NAİLE AYKAÇ

M

Meryem Altın

Emine Alkoç

Emine Alkoç

Yaldız uzungön

Yaldız uzungön

Zoom Toplantı

Kaydediliyor...

KAYNAŞTIRMA BÜTÜNLEŞTİRME

Bütünleştirme okulları, tüm çocukların okul ve toplumsal yaşamda kendilerini ait hissedebilecekleri ve öğrenebilecekleri kabulüyle işe başlar. Sınıflar, farklılıklara değer verilen ve farklılıkları kutsayan, tüm çocukların çalıştığı, konuştuğu, işbirliği yaptığı ve paylaştığı bir topluluk olarak görülür.

Winzer & Mazurek, 1998

Hüseyin YILMAZ

Hüseyin YILMAZ

M

Meryem Altın

Emine Alkoç

Emine Alkoç

Kaydediyor...

KAYNAŞTIRMA BÜTÜNLEŞTİRME ARASINDAKİ FARKLAR

Kaynaştırma

Sadece ÖG olan çocuklara destek eğitim hizmetleri verilmesini kapsar

ÖG çocuktan sınıfın var olan beklentilerini karşılaması ve kaynaştırmaya hazır olması beklenir

Özel eğitim destekleri genel eğitim sınıfı dışındaki destek eğitim ya da kaynak odada sağlanır

Bütünleştirme

Akademik, sosyal ve toplumsal yaşam becerileri açısından özel düzenlemelere ihtiyaç duyan ÖG olan ve olmayan tüm çocukları kapsar

Ortam ve program ÖG çocuğun gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenir

Özel eğitim destekleri mümkün olduğunca genel eğitim ortamlarında sağlanır

Pervin Nalle Aykaç

Zeynep Başerler Berber

Arş. Gör. Çağla Abdan

Esra Karakuş Umar OBS...

Hüseyin YILMAZ

Hüseyin YILMAZ

M

Merjem Altın

Katılımcılar (33)

ZB Z. (Ortak oturum sahibi, ben)

PN Pervin Nail...

AE Ahmet Ertuğrul

A Ahsen

AT Ali Taçdı

AK Alper Kul

AG Arş. Gör. Çağla Abdan

CK Ceren Kaya

Ç Çiğdem Çelik

Damla Ayrancı

DT Damla Tabak

DA Dilan ADIYEMAN

EA Emine Alkoç

EK Esra Karakuş Umar OBSBF

EN Esra Nur Gökçen

FS Firdes Şahin

F Firdes

Davet et

Tümünü Sesize Al

Kaydediyor...

YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERLE İLETİŞİM KURARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

FARK YOK AYNI DAVRANIN

YARDIM ETMEDEN ÖNCE İZİN İSTEYİN

ÖNYARGIDAN KAÇININ

FİZİKSEL TEMASA DİKKAT EDİN

İYİ BİR DİNLEYİCİ OLUN

SABIRLI OLUN

SİNYALLERİ İYİ OKUYUN

UYGUN FİZİKSEL YAKINLIĞI SAĞLAYIN

Pervin Nalle Aykaç

Zeynep Başerler Berber

Esra Karakuş Umar OBS...

Leyla Korkmaz

Arş. Gör. Çağla...

Arş. Gör. Çağla Abdan

Hüseyin YILMAZ

Hüseyin YILMAZ

Katılımcılar (41)

ZB Z. (Ortak oturum sahibi, ben)

PN Pervin Nail...

AE Ahmet Ertuğrul

A Ahsen

AT Ali Taçdı

AK Alper Kul

AG Arş. Gör. Çağla Abdan

CK Ceren Kaya

Ç Çiğdem Çelik

Damla Ayrancı

DT Damla Tabak

DA Dilan ADIYEMAN

DS Dilara Sağiroğlu

DM Dilek Mercimek

EA Emine Alkoç

EK Esra Karakuş Umar OBSBF

EN Esra Nur Gökçen

Davet et

Tümünü Sesize Al

7

Zoom Toplantı

Kaydediliyor...

İLETİŞİM NEDİR?

İletişim, Türk Dil Kurumu sözlüğünde; duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirisi, haberleşme, iletişim olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan yola çıkarsak iletişim insanların bilgi, görüş, ihtiyaç, fikir, arzu, istek ve kararlarını paylaşmalarını sağlayan bir süreçtir. Bu süreç planlanan mesajın kodlanmasını, iletilmesini ve çözümlemesini içeren aktif bir süreçtir. İletişim kurulabilmesi için, iletilmek istenen bir mesaj (düşünce, duygu, fikir vb.) bu mesajı iletecek bir gönderici, mesajın gönderileceği bir yol (konuşma, yazı, resim vb.), bu yolda mesajı götürecek bir araç (sözel veya sözel olmayan dil) ve gönderilen mesajı alacak bir alıcı gerekmektedir (Topbaş, 2006, Kuder, 1997).

Pervin Nalle Aykaç

Zeynep Başer Berber

Esra Karakuş Umar OBSF

Leyla Korkmaz

Arş. Gör. Çağla...

Arş. Gör. Çağla Abdan

Hüseyin YILMAZ

Katılımcılar (40)

Q. Katılımcı bul

ZB

PN

LK

AE

A

AT

AK

AG

CK

G

DT

DA

DS

EA

EK

EN

Z. (Ortak oturum sahibi, ben)

Pervin Nalle... (Ortak oturum sahibi)

Leyla Korkmaz

Ahmet Ertuğrul

Ahsen

Ali Taçcı

Alper Kul

Arş. Gör. Çağla Abdan

Ceren Kaya

Çiğdem Çelik

Damla Ayrancı

Damla Tabak

Dilan ADIVEMAN

Dilara Sağiroğlu

Emine Alkoç

Esra Karakuş Umar OBSF

Esra Nur Gökçen

Davet et

Tamamla Sesize Al

Kaydediliyor...

Görünüm

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLAR/BİREYLER

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLAR/BİREYLER

DİL VE KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLAR/BİREYLER

- Dil gelişimde zorluklar çeken çocuklara başkalarından farklı olduklarını hissettirecek biçimde davranmayın.
- Dildeki beceri farklılıklarını normal kabul etmeye hazır olun.
- Onlara konuşurken veya yönergeler verirken dilinizi basitleştirmeye, onlar gibi kısa ifadelerle konuşmaya gayret edin. Bu onların sizi rahat anlamalarını sağlayacaktır.
- Net ve doğrudan olmayan ifadelerden, ima ve mecazlardan kaçınin. Söylediğiniz kolay anlaşılır ve açık olsun.
- Onlara da sorular sorun, diğer arkadaşlarından farklı davranmayın. Ancak sorduğunuz sorular kısa ifadelerle yanıt verilecek sorular olsun, çocukları zor durumda bırakmasın, küçük düşürmesin.
- Konuşma hızınızı yavaşlatıp, tekrarları yer vererek anlamayı kolaylaştırın.
- Söylediğiniz anlaşılırdıysa aynı biçimde anlatmakta ısrar etmeyin. Tekrarınızı farklı bir biçimde yapın.
- Derste anlattıklarınızı mümkün olduğunca resimler, nesneler, şemalar vb. ile görselleştirin.
- Çocuklar konuşurken onların söylediklerinin biçimine değil içeriğine önem verin. Vermek istedikleri mesajı anladığınızı belli edin.
- Konuşmak, anlatacaklarını planlamak için onlara fazladan zaman tanıyın. Konuşurken aceleyle getirmeyin.
- Söylediklerini anlamadıysanız anladığınızı kadarnı onlara tekrarlayın. Açıklamalarını bitirmelerini bekleyin.

Pervin Nalle Aykaç

Sesi aç

Videoyu Durdur

Güvenlik

Katılımcılar 43

Sohbet

Ekran Paylaşımı

Kayıt Duraklat/Durdur

Canlı Döküm

Arş Odaları

Tepkiler

Uygulamalar

Çık

Zoom Toplantı

Pervin Nalle Aykaç ekranı görüntüleyorsunuz Görüntü Seçenekleri

Hüseyin YILMAZ M Arş. Gör. Çağla... Arş. Gör. Çağla Abdan Esra Karakuş Umar O...

Pervin Nalle Aykaç Zeynep Başerler Berber Hüseyin YILMAZ Meriem Altın Arş. Gör. Çağla Abdan Esra Karakuş Umar O...

Kaydediliyor...

İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERLE ETKİLİ İLETİŞİM

- İE olan, sözel dil gelişimini önemli ölçüde etkileyen duyuşal bir bozukluktur. Doğal dil girdisinden yoksun olan işitme engelli çocukların bir kısmı sözel dili öğrenme çabasını hiç göstermemekte, doğrudan işaret dili kullanmaya yönelmektedirler. Aslında İE olan çocukların hangi dili öğrenme ve kullanmalarının onlar için iyi olduğu uzmanlar ve işitme engelliler arasında tartışmalara neden olagelmıştır.
- İE olan eğitim yapabilmek için sınıfta fiziksel ortamın uygun biçimde uyarlanması önemlidir. Zilin çaldığı bir ışıkla belli edilmeli, sınıf mümkünse ses açısından yalıtılmalıdır. Bu mümkün değilse işitme engelinin bulunduğu sınıf okulun gürültüden uzak bir köşesine alınmalıdır. En azından yerler halı kaplanmalı, işitme cihazları sese duyarlı oldukları için yüksek veya rahatsız edici gürültülerden kaçınılmalıdır.
- Öğretmen çocukların cihazlandırılmış olduklarından ve cihazlarını bakımının yapılmış ve çalışır durumda olduğundan emin olmalıdır.
- Sınıfta mümkünse öğretmenin söylediklerini öğretmenin yakasındaki mikrofondan çocuğun kulağındaki vericiye ileten FM sistemleri kullanılmalıdır.
- Dil ve konuşma bozuklukları uzmanı diğer çocuklarda olduğu gibi işitme engelli çocuğun da dilini değerlendirip bir müdahale planı yapacaktır. Öğretmenin çocuğun dil becerilerinin durumundan ve terapistin müdahale planından haberi olması gerekmektedir.
- Öğretmen çocuğun aldığı eğitimin dudak okuma, artikülasyon terapisi ve diğer yöntemleri de içerip içermediğini bilmelidir.

Seil aç Videoyu Durdur Güvenlik Katılımcılar Sohbet Ekrana Paylaşımı Kaydı Durdur/Durdur Canlı Döküm Ara Odaları Tepkiler Uygulamalar Çık

Kaydediliyor...

Hüseyin YILMAZ M Arş. Gör. Çağla... Esra Karakuş U... Arş. Gör. Çağla Abdan Esra Karakuş Umar O...

Pervin Nalle Aykaç Zeynep Başerler Berber Hüseyin YILMAZ Meriem Altın Arş. Gör. Çağla Abdan Esra Karakuş Umar O...

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERLE ETKİLİ İLETİŞİM

- OSB olan, diğer engel gruplarında olduğu gibi dil değerlendirmeleri yapılmakla birlikte, bu grubun temel gereksinimi, iletişimsel amaçların varlığının farkına varmaları, dilin bu amaçlar için kullanılacağını öğrenmeleridir. • Çocuğun sosyal becerilerinin geliştirilmesi, sınıf kurallarının, yani ona ne zaman susup ne zaman konuşacağını öğretilmesi iletişim kurabilmeleri açısından önemlidir. Sosyal olarak uygun davranışların pekiştirilmesinde arkadaşlarından da yardım alınabilir. • OSB olan için dil öğretimi normal dil gelişimi modellerinden uzaklaşmayı, çocuğun normale benzemeyen dil gelişimi tablosuna uyum sağlayarak, onun yönlendirmesine olanak sağlayan bir esneklik içinde olmayı gerektirebilir. • Yeni iletişimsel amaçlar sözel dil olduğu kadar, çocuğun dağarcığında olan jest ve mimikler veya işaret dili gibi daha ilkel iletişim araçlarından herhangi birisi ile başlayarak öğretilir (Weatherby, 1986). • OSB olan çocukların dil ve iletişim becerilerini geliştirmede davranışçı yöntemlerin oldukça başarılı olduğu görülmektedir. Bu yöntemlerle, yapılandırılmış ortamlarda, çocuğun iletişim davranışları pekiştirilerek ve biçimlendirilerek yetişkin beklentilerine yaklaştırılmaktadır. Ancak, bu müdahalelerin erken yaşta başlamaları ve yoğun olmaları önemlidir. Ayrıca bu yöntemle öğrenilenlerin günlük hayata genellenmeleri konusunda endişeler bulunmaktadır. • OSB olan çocuklara bir dil yapısını yalnızca öğretmek yetmez. Dil yapıları onların kullanımlarını gerekli kılan bir sosyal yapı içinde öğretilmelidir. Öğrenim esnasında çevre yapılandırılarak çocuğa öğretilen yapı somut bir gerçeklik içinde sunulmalı, kullanımı öğretilmelidir (Wing ve Attwood, 1987). • OSB çocuklara işaret diliyle iletişim öğretilir. Herkes işaret dili bilmediği için kullanma olanakları kısıtlı olmasına rağmen, işaret dili kullanımının dil ve iletişim becerilerini geliştirdiği, hatta sözel dilin öğrenilmesini de kolaylaştırdığı düşünülmektedir. • Resimli iletişim: OSB olan çocuklarla, özellikle konuşma becerisi geliştiremeyenlerle, alternatif destekli iletişim kapsamı altında resimler kullanarak iletişim kurma çabaları görülmektedir. Bu çabalar çeşitli iletişim amaçlı resimler içeren iletişim tahtaları veya geliştirilmiş resimli programlar biçiminde olmaktadır. Bunlardan, 1980'li yıllarda Bondy ve Frost tarafından geliştirilen ve son yıllarda öne çıkan PECS (Picture Exchange Communication System) uygulamalı davranış analizine dayalı bir alternatif iletişim sistemidir (Kırcaali-Iftar, 2003).

Zoom Toplantı

Pervin Nalle Aykaç Zeynep Başerler Berber Hüseyin YILMAZ M Arç. Gör. Çağla Abdan Esra Karakuş Umar O...

Kaydediliyor...

İLETİŞİM VE TEKNOLOJİ

SONUÇLAR

Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projesi kapsamında 05.04.2022 tarihinde saat 17:00’de “İletişim Aracılığıyla Köprü Kur, Engeli Kaldır!” etkinliği 42 kişinin katılımı ile online olarak gerçekleştirilmiştir. Konuyla ilgili kapsayıcı bilgi vermek amacıyla davet edilen Özel Eğitim Uzmanı Pervin Naile Aykaç kendini tanıttıktan sonra, ilk olarak kaynaştırma ve bütünleştirme konusu üzerinde durmuş ve aralarındaki farktan söz etmiştir. Sonrasında yetersizlik ve türlerinden bahsederek, bakış açısının engelleri kaldırmada ne kadar önemli bir rol oynadığı üzerinde durmuştur. İletişimin ne olduğu konusuna da değinen uzman, özellikle zihinsel, işitme, görme veya bedensel yetersizliği olanlar bireyler ile otizm spektrum bozukluğu olan bireylerle nasıl iletişim kurulacağı ve nelere dikkat edilmesi gerektiğini anlatmıştır. Yaklaşık 1 saat süren etkinliğin sonunda katılımcıların soruları cevaplanmış ve etkinlik sonlandırılmıştır.

“İletişim Aracılığıyla Köprü Kur, Engeli Kaldır” projesini destekleyerek engelli bireylerin iletişim sebebiyle dışlanmalarının önüne geçmek için hangi iletişim yollarının kullanılacağına dair eğitimin verilmesinde katkıda bulunan Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri Uygulama ve Araştırma Merkezi’ne teşekkür ederim.